

Skötselplan naturreservat Östra dammarna

2013-04-26

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett tätortsnära natur- och kulturmiljöområde av stort värde för biologisk mångfald och allmänhetens friluftsliv. Reservatet ska säkerställa gynnsamma förhållanden för de arter och habitat som förekommer inom området. Områdets varierande miljöer ska bibehållas och utvecklas. Dammarnas öppna vattenspeglar ska bevaras och deras djur- och växtliv skyddas. Området ska också tillgodose allmänhetens tillgång till ett tätortsnära naturområde. Reservatet ska kunna utnyttjas för undervisning och rekreation utan att dess biologiska värden hotas.

Beskrivning av området

Namn:	Östra dammarna
DOS Idnr:	
Skyddsform:	Naturreservat
Beslutsdatum:	20130613
Naturvårdsförvaltare:	Lomma kommun
Kommun:	Lomma
Län:	Skåne län
Lägesbeskrivning:	I anslutning till Lomma tätort (Bilaga A)
Socken:	Lomma socken
Fastigheter:	Lomma del av 24:6, del av 21:34, del av 27:38
Areal:	24,3 ha
Vegetationszon:	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)
Naturgeografisk region:	6. Sydvästra Skånes slättområde
Förvaltare:	Lomma kommun
Kartblad:	Terrängkartan (1:50000) 504 Landskrona Ekonomiska kartan (1:10000) 2C 5f Lomma
Planförfattare:	Tim Schnoor

Bakgrund

Naturreservatet Östra dammarna ligger i direkt anslutning till Lomma tätort, strax öster om de s.k. ”Slättängsdammarna” och omfattar totalt ca 24 ha. Två av reservatets dammar är som många andra dammar i kommunen gamla lertäkter som är rester från traktens tegelindustri. Dammarnas höga naturvärden utvecklades när lertäkterna vattenfylldes efter att brytning upphörde runt 1950. Naturvärdena skyddades genom en statlig reservatsbildning 1982. Sedan dess har Östra dammarna varit ett viktigt område för såväl växt- och djurliv som för de människor som utnyttjar området för fiske och rekreation, mycket tack vare reservatets tätortsnära läge. Genom att flytta över reservatet i kommunal regi tar Lomma kommun över förvaltning och skötsel. Genom utvidgning av reservatet jämfört med ursprunglig yta och en ny skötselplan vill kommunen ytterligare förstärka områdets naturvärden och rekreativa värden.

Benämningar

I skötselplanen använder vi oss av följande namn på dammarna:

Östra dammen – områdets största damm, det ursprungliga reservatet. Detta namn är det officiella inom kommunen.

Lilla östra dammen – dammen öster om Östra dammen.

Lumabydammen – det nybyggda vattenmagasinet norr om Östra dammen.

Hela området går under namnet ”Östra dammarna”.

Kulturhistoria

På 1700-talet ingick marken där östra dammarna finns idag i den sk ”Nywången” (Jacobsson 2009 s. 98). Dammarna gränsar till det område som på den tiden var sank fäladsmark som fungerade som betades med hästar, nöt och får (Jacobsson s. 105). I denna period var blomrika ängar troligen ett vanligt inslag i kulturlandskapet kring Lomma.

Lomma är byggt på marker som domineras av den styva lera som kallas för ”Lommaleran” eller ”Kanikleran”. Denna lera lämpar sig särskilt väl för tegelframställning varför Lomma under lång tid var ett lokalt centrum för lerbrytning och tegeltillverkning. När Svensabruket växte fram började lera brytas i det område som idag är Östra dammarna. Först grävdes det västra området ut varpå det östra området började användas som lertäkt efterhand. Kvalitén på lera i det östra området var inte lika god som i det västra varför man inte bröt lera till särskilt stora djup. Detta förklarar varför lilla östra dammen är den grundare av dammarna i reservatet. Svensabruket lades ner 1950 och då upphörde också täktverksamheten i området.

Efter täktverksamhetens slut började norra delarna av den västra dammen fyllas ut med schaktmassor. Massorna kom från bostadsbyggnationer i Lund som genererade stora mängder massor. När man upptäckte att de vattenfyllda dammarna hade utvecklats till värdefulla fågelmiljöer inrättade dock länsstyrelsen dammen som naturreservat. Markägaren Lomma tegelfabrik överklagade beslutet till regeringen men fick avslag och området fredades från fortsatt utfyllnad. Sedan reservatet trätt i kraft har ingen pumpning av vatten skett och därmed har vattennivåerna i den stora dammen stabiliserat sig på högre nivåer än vad som var fallet då reservatsprocessen påbörjades.

Det senaste tillskottet till området är den fördröjningsdamm som uppförts norr om Östra dammen. Denna fördröjningsdamm fungerar idag som vattenmagasin för de dikesföretag som omger området. Denna damm innefattas i reservatet för att kunna fylla en teknisk såväl som en ekologisk funktion.

Biologi – översiktlig beskrivning

Östra dammarna befinner sig, i likhet med ”Slättängsdammarnas naturreservat”, i en utvecklingsfas som följer på upphörande av lerbrytning. Vegetationen runt och i dammarna har i stora delar fått ha en fri utveckling, med undantag för vissa partier med ängsvegetation som har hållits öppna som en del av länsstyrelsens förvaltning av det befintliga reservatet. I övrigt har länsstyrelsens skötsel varit sparsam. Vid den ursprungliga utredningen i samband med reservatsbildningen på 70-talet ansågs Östra dammen vara den av Lommas dammar som ”vara den i alla avseenden mest värdefulla” (Lst 1976). År 1975 (Andell, 1975) häckade gråhakedopping, smådopping, brunand, gravand, vattenrall, rörhöna. Rödspov gjorde häckningsförsök och pungmes hade byggt bon. Malmqvist (2008) konstaterade att trots att den vattennivåhöjning som blev följden av att Lomma tegelfabrik slutade pumpa vatten (70-talet) hade haft en något negativ inverkan på fågelfaunan i Östra dammen, så fanns det fortfarande ett rikt fågelliv i området. Dammen öster om Östra dammen, den s.k. Lilla Östra dammen, som bibehållit sin grunda karaktär, rymmer ett mycket rikt fågelliv. Runt och i

dammarna noterades ett 60-tal fågelarter under revirkarteringen 2008, varav ett 20-tal arter häckade. Bland annat häckade gråhakedopping, smådopping, rörhöna, knipa och näktergal. Det har dessutom rapporterats fynd av svarttärna och dvärgmå. Detta är arter som med viss förbättring av miljöerna skulle kunna häcka i området. Inom de sista åren har dessutom de rödlistade (Gärdenfors, 2005) fågelarterna pungmes, sånglärka och brunand rapporterats inom området. Varierade livsmiljöer och speciellt då brynmiljöer är viktiga för att bevara och utveckla de ornitologiska värdena. Det är viktigt att det omkring vattenmiljöerna finns en mix av miljöer med både äldre träd och till exempel högortsmiljöer och vassbälten. Grågäss och vitkindade gäss trivs i och omkring området. Gäss betar hårt på vegetation runt dammar och kan potentiellt ha en negativ effekt på fågelarter som trivs i täta vassbälten. Vid planens författande finns inga tecken på att populationerna av gäss har växt sig så stora att de betar ner vassbältena runt dammarna.

Området är främst känt för sin fågelfauna, men det finns intressanta utvecklingsmöjligheter också vad gäller andra organismgrupper. Inom området hittades 127 kärlväxtarter vid senaste inventeringen (Olsson & Malmqvist, 2008). Området kring dammarna består av öppna marker med "ängsmarkskaraktär" där arter som renfana, humlelusern, ängsgröe och rödsvingel dominerar. I norra delen av reservatet har det tidigare varit ett deponiområde innehållandes många arter som naturligt inte är en del av vår flora och som ofta finner sin tillflykt till områden med öppen mark. I dessa områden har gräsarter som åkerkösa och ekorkorn noterats, arter som är relativt sällsynta jämfört med många andra i området. Även om floran inte innehåller de arter som kan anses mest ovanliga eller hotade, så är det intressant att ett område som för inte alltför lång tid sedan varit industrimark rymmer närmare 130 kärlväxtarter (Malmqvist 2008a) och har ett flertal olika typer av gräsmarker i olika successionstadier. Med rätt skötsel kan ängsfloran bevaras och utvecklas. Dessutom ger det gamla deponiområdet och området kring det nya fördröjningsmagasinet möjligheter att utveckla habitat för organismer som är beroende av bar mark i olika former. Bar mark med möjlighet för konkurrenssvaga arter att fortleva, är en typ av marker som det råder brist på i landskapet. Dessa marker har försvunnit på grund av minskad skötsel eller verksamhet runt om i våra landskap. Framförallt har de störda ytor som finns kvar över tid försvunnit. Dessa miljöer är viktiga för många arter. . Genom att tänka både biologiskt och estetiskt vid utformning av dessa miljöer kan vi skapa förutsättningar för biologisk mångfald och rekreation i samklang.

Runt vattenmiljöerna finns ett bälte av höga träd och låga buskar som till stor del domineras av olika pil-arter som gråvide, korgpil, grönpil och vitpil. En del av dessa träd är höga nog att kunna fungera som hemvist åt den fladdermusfauna, inklusive den rödlistade trollfladdermusen, som har hittats i Slättängsreservatet strax väster om området (Gerell 2005). Vissa delar av detta vegetationsbälte innehåller partier med stora hagtornsbuskar som är en viktig födoresurs för många insekter och fåglar. Andra delar innehåller en stor andel ädellövträd, som i ett längre perspektiv kan bli viktiga för insekter knutna till lövträd och lövträdsmiljöer.

Vegetationen kring Östra dammarna är bitvis relativt tät och det finns en del gammal död ved utspridd. Vid inventering av dessa områden hittades (Malmqvist 2008b) ett par ovanliga vedlevande skalbaggar, bland annat borstbagge (*Dasytes nigrocyaneus*) och myskböck (*Aromia moschata*). Det finns en hel del sällsynta vedlevande skalbaggar som har rapporterats i Lommas omnejd och som skulle kunna finna sin tillflykt inom Östra dammen om rätt förutsättningar ges (Sörensson 1995). Det är t ex viktigt att det finns busk- och lövsnrar runt dammarna och att se till att gamla grova träd får stå kvar och att efterföljare utses.

På 60- och 70-talet gjordes det en del fynd av ovanliga insekter kopplade till miljöer med bar lera som uppstod som en effekt av att man bröt lera. Dessa arter hittades i kanterna av de gamla lertäkterna innan dessa områden växte igen eller lades under vatten på grund av vattennivåhöjningen som skedde på åttiotalet. Huvuddelen av dessa arter är knutna till tidiga successionsstadier och därmed beroende av öppen, bar lermark. Miljöerna i norra delarna av reservatet erbjuder möjligheter att återskapa dessa lermiljöer för att på så sätt möjliggöra att återfå insekter knutna till dessa förlorade miljöer.

Vattenmiljöer

Östra dammen är en mycket näringsrik damm med ett stort fiskbestånd. I och kring dammen finns det gott om sjunkna träd som skapar en bra biotop för både rovfisk och fiskyngel och ger dammen ett säregnet intryck. I dammen finns det mycket mört, ål, braxen, sarv och mer sparsamt av id, sutare, ruda, aborre, gädda. Ett trettiotal individer av gös har i samråd med Länsstyrelsen planterats in. Beståndet är på uppbyggnad och tanken är att gösen ska kunna hålla det stora beståndet med cyprinider (främst mört) i schack. Karp planterades in någon gång under 80-talet. Eventuellt sker viss reproduktion av karp på det låga antalet predatorer. Ett antal karpar planterades in från Aneboda Karpodling för några år sedan för att stödja beståndet då många menade att antalet karpar minskat betänkligt. Karpen planterades in för att användas i rekreativa syften.

Vattnet i dammarna är dels grundvatten, dels är det vatten från omkringliggande dikesföretag. Vattnet leds via dike i norra delen av området och vidare in i Östra dammen och Lumabydammen. Mängden vatten som rinner in i respektive damm kan regleras. Vattnet som går in i Lumabydammen leds rakt västerut in i Höje å och vattnet som går in i Östra dammen leds i ett dike på norra sidan av slättängsdammarna varpå det sen leds vidare ut i Höje å. Lilla östra dammen har inget inlopp utan fylls av grundvatten och via markflöden från Östra dammen. Vid tidpunkten för planens författande sker ingen miljöövervakning i dammarna vilket gör det svårt att bedöma vattenkvaliteten med avseende på näring och eventuella föroreningar. Detta är kunskap som bör öka.

Mål och föreskrifter för planeringsområdet

Grundskötseln i reservatet ska vara att bevara och förbättra områdets ornitologiska värden, samt att utveckla och förstärka miljöer skapade av historisk markanvändning såsom ängar och ruderatmarker. Områdets rekreationsvärde ska förbättras genom hög tillgänglighet, utsiktsplatser och tydligt informationsmaterial. Därtill kommer bevarandet och förtydligandet av tidigare industriell markanvändning om sådana möjligheter finns.

Området har delats in i 8 delområden (Bilaga B) för vilka målbilder och föreslagen skötsel beskrivs.

1 Buskrik gräsmark

Gräsmarkerna i denna kategori har ängsartad vegetation med stora inslag av buskar och mindre träd, där bland träden hagtorn dominerar. Floran bedöms artrik men tämligen trivial. Hagtornsträden är en viktig resurs för insekter i området och bör därför bevaras i vissa delar av området. Nordvästra området (1a) ska också fungera som en plats för naturpedagogik. Det nordvästra området (1a) har mindre inslag av träd än det södra området (1b).

Målbild 1a

- Området ska vara välhävdat med minst 75 % öppen gräsmark.
- Solitära ädellövträd är del av de öppna ytorna.
- Buskar som finns spridda i området ska ha en krontäckning på ca 10-30%. Buskar ska ansamlas i grupper/bryn hellre än spridda i området.

Åtgärder 1a

- Området betas alternativt slåttas. Bete kan ske med häst, nötkreatur eller får. Om betesdjur inte finns att tillgå ska området slåttas under eftersommaren och därefter samlas ihop och föras bort.
- Røjning ska ske med jämna intervall för att förhindra igenväxning. Vid røjning ska ädellöv gynnas.

Målbild 1b

- Området ska vara en blandning av öppna marker och lövträdslund. En ängsmark ska bevaras centralt i området.

Åtgärder 1b

- Røjning ska ske vid behov. Vid røjning ska ädellöv gynnas.
- Bryn ska skapas för att gynna områdets fågelflora.
- Ängsmarken hålls öppen med slätter.

Målbild 1c

- Området ska vara en beväxt zon mellan dammarna. Området är en blandning av träd- och brynmiljö.

Åtgärder 1c

- Røjning ska ske vid behov. Vid røjning ska ädellöv gynnas.
- Bryn ska skapas för att gynna områdets fågelflora.

2 Strandmiljö med buskar och träd

De strandnära markerna domineras av träd som asp, al, samt flera pil- och videarter och området har bitvis ett tätt buskskikt. Undervegetation innehåller arter som kan karakteriseras som lundvegetation. Där finns inslag av för kommunen ovanliga arter som exempelvis krissla och rävstarr. Strandmiljön är av stort värde för fågelfaunan då den erbjuder skydd och boplatser för både häckande och rastande fågel. Fladdermöss som jagar i området kan bygga sina bon i denna zon.

Målbild

- Området ska domineras av inhemska träd vanliga i vattenmiljöer såsom exempelvis ask, al och olika pil och vide-arter. Buskskiktet ska vara varierat och heterogena ondulerande bryn ska finnas.
- Förekomst av flera olika fladdermössarter.
- Insekter knutna till lundmiljöer trivs i området.
- Fågelarter knutna till högrötsängar och vassbälten, såsom pungmesar, gynnas.

Åtgärder

- Fladdermusholkar underhålls.
- Stora gamla träd ska gynnas och efterföljare ska utses vid gallring.

- Gallring ska ske inom zonen och då med syfte att skapa högörtsmiljöer. Platserna för dessa röjningar roteras så att det vid varje tidpunkt finns miljöer med höga örter och utan höga träd.
- Faunadepåer utplaceras och underhålls i både soliga och skuggiga miljöer. Döda träd bevaras antingen som stående död ved eller som faunadepå.
- Utpekade, röjda platser som används för utsikt och för fiske ska röjas frekvent.

3 Östra dammen

Öppen vattenyta som ska fungera både som fågelmiljö och fiskevatten. De rekreativa värdena ska vårdas i denna damm. Dammens funktion som vattenmagasin ska tas i beaktande.

Målbild

- Öppet vatten med partier som är delvis slutna av vegetation.

Åtgärder

- Vassrensning när vassbälten blir ogynnsamt täta.
- Häckningsöar sköts kontinuerligt. Runt häckningsöar råder fiskeförbud 1 mars – 30 september.
- Sänkning av vattenyta för att gynna fågelliv (om tekniskt möjligt).

4 Lilla östra dammen

Vattenyta som ska fungera som skydd för rastande och häckande fågel. Fiskeförbud 1 mars – 30 september.

Målbild

- Vattenyta med en blandning av öppna och mer slutna partier.

Åtgärder

- Vassrensning när vassbälten blir ogynnsamt täta.
- Häckningsöar sköts kontinuerligt. Runt häckningsöar råder fiskeförbud 1 mars – 30 september.
- Sänkning av vattenyta om tekniskt möjligt.

5 Äng

I dagsläget utnyttjas området för vallproduktion men området har potential att bli en välbesökt och pedagogiskt nyttjad ängsmark.

Målbild

- Området ska vara en ängsmark fri från buskar. På sikt kan området delvis få utveckla sig mot ängshagmark med enstaka större lövträd i randområden.

Åtgärder

Området ska företrädesvis betas under sommaren. Bete kan ske med häst, nötkreatur eller får. Om betesdjur inte finns att tillgå ska området slåttas under eftersommaren och slaget hö ska samlas ihop och föras bort. Företrädesvis ska det varje säsong finnas ett parti som inte blir slaget för att gynna arter som trivs i högre vegetation. Denna högre vegetationens placering ska roteras.

6 Ruderatmark

Marken har tidigare fungerat som deponi för tekniska förvaltningen i Lomma kommun och har efter avslutande besåts med ängsblandning. I dagsläget finns det en del växtarter som är speciellt knutna till ruderatmarker (ex ekorkorn och åkerkösa) och som saknar kontinuerliga livsmiljöer i området. Ängsmiljöerna i området fungerar idag som skydd för vilande småfågel. Området ska ingå i reservatet för att säkerställa fortlevnad av arter knutna till ruderatmiljöer

Målbild

- Området ska omvandlas till en beständig ruderatmiljö med livsmiljöer för växt- och djurarter knutna till öppen mark.
- Ruderatmiljön ska utformas så att både biologiska och estetiska värden höjs.
- Miljön ska kontinuerligt innehålla minst 25% öppen mark.
- I norra och i östra delarna tillåts busk- och trädområden att breda ut sig.

Åtgärder

- Jordmassor placeras ut för att skapa miljöer för backsvalar och växtarter.
- Öppen mark ska skapas t.ex. genom att ytjord skrapas av, delar av området plöjs eller harvas.
- Placering av jordmassor och skrapningar ska gestaltas estetiskt för att skapa en miljö som är multifunktionell ur biologisk och estetiskt perspektiv.
- De områden som inte är ruderatmark ska slåträs årligen. Slaget material ska företrädesvis bortföras.
- Bränning av gräsmarker kan användas som kompletterande skötsel.
- Rotationsschema för skapande av bar mark upprättas för att olika successionsfaser ska finnas inom området. Åtgärder för att skapa öppen mark och förflyttning av massor görs med jämna intervall (3-6 år).

7 Gräsmark runt vattenmagasin

Området består till största delen av ängsmark utan särskilda värden. Området bör hållas öppet och särskilda insatser görs för att skapa en miljö som är lämplig för insekter kopplade till lermiljöer runt vattenmagasinet.

Målbild

- Området ska ha ängsmarkskaraktär med stora inslag av öppen mark i vattenlinjen.
- Området närmast vattnet ska ha strandängskaraktär med stora inslag av öppen/bar mark.

Åtgärder

- Området inklusive dammbank betas eller slåträs årligen efter blomning. Slaget material ska företrädesvis bortföras.
- Delar av dammkanten skrapas ren från vegetation med ett intervall på 5-10 år.
- Delar av ängsmarken kan bearbetas så att öppen mark skapas.
- Bränning av gräsmarker kan användas som kompletterande skötsel.

8 Vattenmagasin – Lumabydammen

Ingen skötsel. VA-verket ska tillse att dammen fyller sin funktion som vattenmagasin. Rensning av dammen ska dock ske i samråd med kommunekolog för att biologiska värden i och runt dammen ska bevaras och/eller stärks i samband med rensning.

Allmän skötsel

- En groddamm som utgör livsmiljö för amfibier bör finnas inom reservatet. Dammen måste rensas vid behov för att inte växa igen.
- Icke inhemska arter med risk för spridning ska inte finnas i området. Mekanisk borttagning ska tillämpas.
- Fiske ska ske på anvisade platser. Dessa platser sköts i samråd med naturvårdsansvariga på kommunen. Antalet fiskeplatser ska inte öka jämfört med det som finns vid reservatets inrättande 2013 (14 st).
- Fågeltorn ska underhållas regelbundet.
- Reservatet ska ha god tillgänglighet för gående varför stigar ska skötas så att framkomst är möjligt året runt. Stigsystemet kan utvecklas om behov föreligger.
- Reservatets pedagogiska anläggningar (stolpar och naturbas) ska skötas kontinuerligt.
- Vegetationen kring reservatets gömsle ska skötas så att man kommer fram till och kan använda anläggningen.

Ny kunskap om hotade och sällsynta arter ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet. Bästa tillgängliga teknik vad gäller miljö ska användas vid skötsel av reservatet. Det gäller allt från materialval i möblemang till skötselmaskiner.

Inom hela reservatet gäller att dammarna ska kunna fortsätta sin funktion som recipient för omkringliggande marker. Områdets status som naturreservat ska inte hindra de åtgärder som krävs för att bibehålla eller utveckla denna funktion. Åtgärder som rör dagvattenhantering skall dock alltid samrådats med berörda förvaltningar för att inte det biologiska syftet med reservatet ska motverkas.

Järnvägsområde

Längs reservatets västra gräns löper Lommabanan. Idag används spåren mest för godstrafik, men det finns planer att utöka trafiken på Lommabanan med persontrafik. Denna utökning skulle innebära att betydligt fler tåg per dag kommer att passera reservatet. Riskerna för dem som nyttjar reservatet bör minimeras både med tanke på dagens och framtidens trafiksituation. Området längs spåret bör därför säkras genom någon typ av fysiska hinder för att minimera olycksrisker. I en första omgång särskilt farliga platser identifieras och hinder sätts upp. I förlängningen bör staket uppföras längs med hela reservatet (detta kan dock inte ingå i ordinarie skötselbudget).

Friluftsliv och pedagogik

Östra dammarnas reservat har ett stort värde till stor del på grund av sin tätortsnära placering. Tillsammans med markerna i Slättängsreservatet bildar området ett stort sammanhängande friluftsområde på gångavstånd från Lomma centrum. Detta medger att boende kan använda reservatet dagligen för en rörlig fritid och att skolorna i kommunen har många platser att bedriva undervisning med naturpedagogiskt fokus. Området ska ha en hög tillgänglighet framför allt för barn men i viss mån också för rörelsehindrade. Området ska vara fritt tillgängligt för allmänheten. Dock kan rörelsefriheten i vissa delar inskränkas periodvis för att skydda växt- och/eller djurliv, exempelvis för att undvika att störa häckande fågel. Området ska bara stänglas in där behov uppträder på grund av förhöjda risker eller för att inrätta hagar. Utveckling eller förändring av områdets rekreativa tillgänglighet eller funktion bör ske i samråd med kommunens kultur- och fritidsansvariga.

Området ska fungera som en fiskeplats där fiskearrendator ansvarar för fisket. Det ska finnas en kontinuerlig dialog mellan fiskearrendator och kommun för att säkerställa att fisket sker i enlighet med naturvårdsmålen i denna skötselplan.

Området är viktigt för kommunens naturpedagogiska verksamhet och en naturbas ska finnas i området och skötas kontinuerligt. Skötselansvarig ska samråda med kommunens miljöpedagoger vid skötsel och utveckling av pedagogiska verksamheter och anläggningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Område	När	Ansvar	Prio	Finans
Bekämpning av trädgårdsväxter	Hela reservatet (HR)		KS	2	KS
Rensning av skräp	HR	Årligen	TN	1	TN
Rensning av utlopp		Vid behov	TN	1	TN
Rensning av diken (för avrinningsfunktion)	HR	Vid behov	TN	2	TN
Översyn och underhåll av parkeringsplatser		Årligen	TN	2	TN
Översyn och rep. av stängsel och stängselgenomgångar	HR	Årligen	KS	1	TN
Tömning av sopkärl		Vid behov samt varje vecka juni-augusti	TN	1	TN
Röjning/Gallring	HR	Vid behov	KS	1	KS
Slätter	1, 5, 6, 7	Årligen	KS	1	KS
Klippa stigar	HR	2-3 ggr/år	TN	1	TN
Underhåll/utveckling stigar	HR	Vid behov	KS	2	KS
Skapa bar mark	6,7,8	Vart 5e-10e år	KS	1	KS
Rensa vass	HR	Vid behov	KS	1	KS
Rensa groddamm		Vid behov	KS	1	KS
Översyn och rep. av möbler/konstruktioner	HR	Årligen	TN	1	KS
Översyn och rep. av informationsmaterial	HR	Årligen	KS	1	KS
Uppföljning av skötselmål		Vart 5e-10e år	KS	1	KS
Tillsyn av föreskrifter			KS	1	KS

Dokumentation och uppföljning

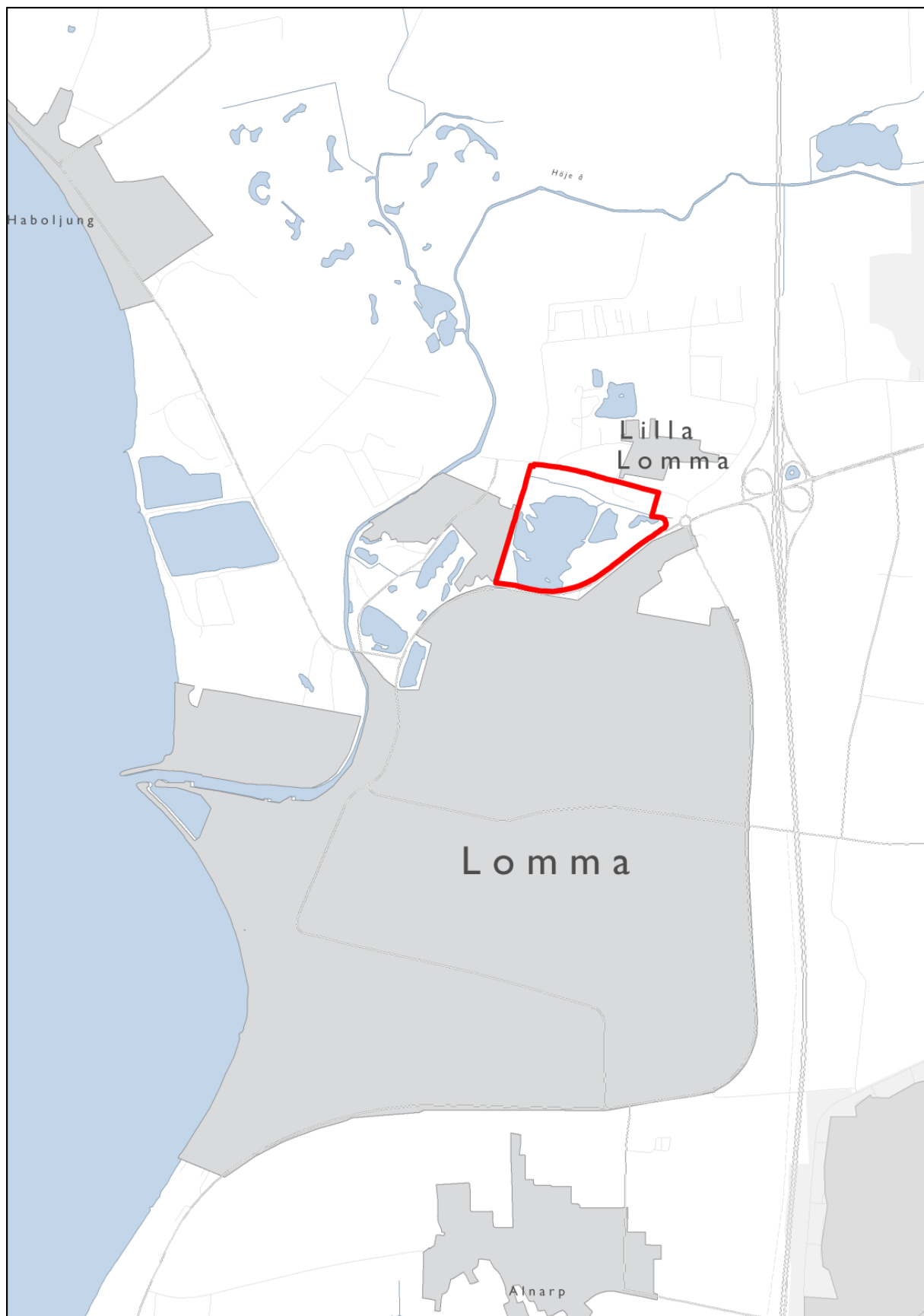
Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer för skötsel. Uppföljning och sammanställning av skötselåtgärder utförs av den som praktiskt utför olika typer av skötsel i naturreservatet (åtgärdens när, var, hur noteras) och årlig rapportering sker till kommunens naturvårdsansvarige. Ansvarig förvaltare bör följa upp skötselåtgärderna tillsammans med dem som genomför dessa med högst fem års mellanrum.

Uppföljning av flora och fauna samt vegetationstyper ska inledningsvis utföras vart femte år, senare vart tionde år och speciell hänsyn ska tas till inventering av fågel- och fladdermusfauna samt dammarnas ekologi.

Källor

- Andell, P. (1976), *Anser* 15 1976: 125-130.
- Gerrell, R (2005) Inventering av fladdermöss kring tegelbruksdammarna vid Slättäng. Naturvårdskonsult Gerrell.
- Gärdenfors, U (2005) Rödlistade arter i Sverige 2005, Artdatabanken SLU.
- Jacobsson, H (2009) *Nr 5 i Lomme by – en hoverigård under Alnarp*. Alnarp.
- Länsstyrelsen Malmöhus län (1976) Naturreservatsförordnande Östra dammen.
- Malmqvist, A (2008a) *Fågelfaunan i Östra dammen och Lilla östra dammen i Lomma*. Naturcentrum AB.
- Malmqvist, A (2008b) Östra dammen med omgivningar i Lomma kommun. Värdefulla insektsmiljöer – med fokus på skalbaggar. Naturcentrum AB.
- Olsson, A K & Malmqvist, A (2008) Kärleväxter. Östra dammen & Lilla Östra dammen i Lomma. Naturcentrum AB.
- Sörensson M (1995) Hotade insekter och deras förnämsta biotoper i Lomma kommun. Lund

Bilaga A

Bilaga B

